

Generace

Jak dlouho trvá dospívání? Kdy je člověk natolik starý, že přestane popostrkovat čas před sebou a začne se dívat i zpátky? Kdy začne vzpomínat? Kdy si začne uvědomovat, že nežije jen v přítomném čase, že na světě byl někdo před ním a nejspíš bude i po něm? Kdy zjistí, že je otiskem svých rodičů, a kdy mu to přestane vadit? Otázky, které by uměl zodpovědět dětský psycholog, sociolog nebo rodinný terapeut. A přesně takové narafičili pořadatelé letošního Blatenského fotofestivalu, když zadali téma Generace. A jak se s nimi vypořádali fotografové?

Hned první výstava nazvaná Jiří Hanke a Rodinné balení nenechala nikoho na pochybách, že existuje síla genů i rodinného prostředí, ale také že každý člověk je originál. Na vernisáži před diváky předstoupili fotograf, kurátor a galerista Jiří Hanke, malířka, básnička a fotografka Jiřina Hankeová, jejich syn dokumentární fotograf a několikanásobný držitel prestižních ocenění Czech Press a World Press Photo Michal Hanke, dcera klavíristka, skladatelka a fotografka Lucie Halamíková, a vnuci – studenti Dominik Hanke a Vojtěch Halamík. Na výstavě byly prezentovány i fotografie zakladatele rodu, amatérského fotografa Jiřího Hanke seniora. Co osobnost, to jiný způsob vyjádření, ale také ledacos společného. Manželé Hankeovi na fotofestivalu vystavují pravidelně už od roku 2014; Jiří tentokrát představil další ze svých ceněných časosběrných souborů nazvaný *Otisky generace*, vypovídající o proměnách doby i mezigeneračních vztazích prostřednictvím fotografií rodičů a dětí na pozadí pro ně typického domácího prostředí pořízených v rozmezí několika let. Do souboru samozřejmě zahrnul i svoji rodinu. Jiřina výtečnými soubory *Stíny* a *R6b-Y* znovu potvrdila, že se na svět i za fotoaparát dívá očima výtvarnice. Michal představil své nejlepší fotografie z oceněných, emocemi hýřících souborů *Taneční zábavy seniorů*, *Šachové turnaje mládeže* a ze série *Nikdy ho neviděli brečet*, jež je poctou věnovanou para hokejistovi Zdeňku Šafránkovi, stejně jako všem handicapovaným, kteří to nevzdali. Výstavu doplnil prezentací objasňující okolnosti vzniku jednotlivých fotografií i jeho vztah k fotografovaným, ale ochotně a otevřeně se rozhovořil i kdykoli mimo přednášku. Zahanbit se nenechali ani ostatní členové rodiny, Lucie fotkami z prostředí taneční konzervatoře, Dominik barevnými dokumenty ze světa letectví v nichž účelně využil možností soudobé techniky i svůj pozorovací talent, a Vojtěch experimenty se světlem v čase.

Ze zcela jiných východisek vznikaly snímky další výrazné postavy české fotografické scény Bány Prášilové. Ta na sebe při své prezentaci prozradila, že ji od dětství přitahovala krása ve spojení s divností a že vždy toužila dělat věci co nejdokonaleji. Už jako velmi mladá se zadlužila, aby mohla fotit vysněným švédským aparátlem Hasselblad, a předsevzala si, že dosáhne tehdy nedostižného uveřejnění své fotografie ve firemním kalendáři Hasselblad Masters. A to se jí – kromě získání mnoha dalších ocenění – také podařilo! Z počátečního hledání a pokusnictví vyvinula metodu typickou spíš pro scénografii, která začíná kresbou vymyšlené situace, pokračuje výrobou rekvizit, sháněním, oblékáním, líčením a aranžováním účinkujících a končí fotografováním. Výsledné fotografie mají několik společných

rysů: kompozici na střed vizuálně jednoduchého, od detailů oproštěného prostoru, neobvyklou nebo výraznou kombinaci barev, dokonalé provedení a humor balancující mezi absurditou a morbiditou. Svůj typický rukopis fotografka předvedla i na vystaveném souboru s názvem *Circles*, sestaveném ze starších i zcela nových fotografií, v nichž si pohrává s tvary a funkcí různých věcí, jako je *Meteorologická ponožka*, nebo se zamýšlí nad vztahy v rodině, mezi pohlavími i životní rolí ženy. Není náhodou, že se tato typická představitelka generace X výtečně uplatnila v oblasti tuzemského designu, propagace a reklamy a v současnosti vystavuje i v módních metropolích, jako jsou Paříž nebo New York. Nelze si také nevíšimnout, že její fotografie jsou jako stvořené pro symbiózu se soudobými módně chladnými šedavými interiéry.

Honza Sakař ještě studuje na Institutu tvůrčí fotografie v Opavě, přesto je již fotografem známým a vyhledávaným v uměleckém prostředí i mezi širší veřejností. Na rozdíl od předchozí autorky s oblibou používá historické fotografické procesy i staré výtvarné formy. V ateliéru na pražském Újezdě vytváří portréty pomocí starodávné techniky koloidního procesu na černém plechu a následné digitální reprodukce zachyceného obrazu uhlíkovým pigmentem na modifikované inkoustové tiskárně. Výsledné velkoformátové tisky okouzlují uklidňující estetikou zašlých časů i upřenými průzračnými pohledy fotografovaných. V Blatné se Honza tentokrát představil souborem příznačně nazvaným *Tiché portréty*. Staré výtvarné techniky k pohledu do minulosti využily také fotografky Zuzana Fajmonová, která technikou barevné domalby fotografického podkladu vytvořila fiktivní portrétní soubor *Šlechtický rod Fajmonů*, a Dagmar Skořepová, která použila náročnou techniku olejotisku v sérii zobrazení starých předmětů nazvaném *Němí vypravěči*. A ještě jedna zmínka o portrétní fotografii. K nedožitým devadesátinám fotografa Miloně Novotného vydalo nakladatelství KANT ve spolupráci s fotografkou Danou Kyndrovou knihu *Hudebníci 70. – 80. léta*, která čerpá z autorových archivních snímků pořízených v normalizačních letech pro Svaz českých skladatelů a koncertních umělců, kdy autorovi bylo režimem zakázáno publikování volné tvorby. Knihu, která je cenným zdrojem portrétů jedné generace hudebníků, pokřtila Dana Kyndrová v rámci vernisáže v blatenském Infocentru. Připomeňme si, že fotografka stála před několika lety také za blatenskou výstavou Novotného vysoce oceňovaného fotografického souboru *Londýn*, který vyšel knižně v období pražského jara.

Milou výpravou do oblasti mezigeneračních vztahů se stala výstava *Otcovská láska* příhodně umístěná do prostoru rodinné Kulturní kavárny Železářství u Šulců. Autory fotografií byli vítězové jednotlivých věkových kategorií fotosoutěže, která si dala za cíl ukázat, že i mezi otci a jejich dětmi panuje láska srovnatelná s častěji a samozřejměji zobrazovanou láskou mateřskou. Fotosoutěž uspořádala Škola kreativní fotografie v Praze s firmou KNAP HOLDING SE. I na Otevřené scéně fotofestivalu patřil k nejdojemnějším cyklus *Sbohem táto* mimoděk dokumentující vztah otce a syna. Autor Zdeněk Kamrla deníkovými fotografickými záznamy své rodiny v adventním čase roku 2019 vytvořil současně záznam posledních dnů

svého vážně nemocného otce, jehož život se těžko uvěřitelnou shodou okolností završil v poslední hodině silvestrovské noci. Vzpomínkou na rodinné prostředí byly také intuitivní fotografické koláže zobrazující osobnosti jednotlivých členů rodiny Lenky Pužmanové, která je členkou uskupení Skupinaneskupina a už loni se s výtečným výsledkem ujala grafické úpravy fotofestivalového katalogu. Další z autorek Otevřené scény Jaroslava Novotná svůj soubor černobílých fotografií, dokumentující radostně láskyplný vztah mezi klientem hospice Dobrého pastýře v Čerčanech a dívkou narozenou s Downovým syndromem, okomentovala slovy: Největším handicapem je neschopnost milovat. V tomto ohledu je Kačenka naprosto zdravá žena. V hospici dobrovolně slouží ve jménu caritas – lásky a milosrdenství... A pokud jsme se zastavili u Otevřené scény, je třeba zmínit i fotografie ze zcela jiné tematické oblasti, výmluvně zobrazující nepřenositelnou a často po léta zamlčovanou životní zkušenost generace přeživších pobyt v koncentračních táborech druhé světové války. Autor Jan Sucharda, který se nemohl zúčastnit vernisáže, svůj závažný soubor přiblížil prostřednictvím telefonického vstupu.

K lepšímu pochopení nejrůznějších významů slova generace i k orientaci v sociologických pojmech generace X, Y, Z přispěl odborně sociolog, fotograf, básník a studenty fotografie nad jiné oblíbený pedagog Jiří Siostrzonek, a humorně výtečný moderátor, komentátor a tvůrce hudebně fotografických Fotojatek a jejich Ozvěň Honza Flaška. Symbolickým duchovním vrcholem generačního setkání se stala výstava *Tváře století* fotografa a sociálního antropologa na volné noze Jana Langera. Jeho komparativní dyptichy stoletých lidí sestávající z archivního portrétu z dob jejich mládí a soudobé fotografie, doplněné drobným sociologickým dotazníkem, vyvolávají hluboké zamyšlení nad plynutím času, životními hodnotami nebo proměnou lidské osobnosti v jednotlivých fázích života. Intenzivní prožitek byl umocněn i díky Honzovi Flaškovi, který v rámci Ozvěň Fotojatek vykouznil zázračné omládnutí staroušků za pomoci prolínání obou fotografií. Náladu plnou souznění a tichého porozumění před vstupem do kaple sv. Michaela, kde byl soubor vystaven, stejně jako při všech dalších zastaveních, navodila zpěvem starobylých lidových balad performerka Ewa Żurakowska.

Co říci závěrem? Ačkoli téma Generace nebylo nijak úžeji vymezeno, zcela stranou pozornosti fotografů zůstaly generace technických vynálezů i generace chápané v ryze přírodovědném smyslu. V hledáčku jejich objektivů zcela suverénně stanul člověk se svým nekonečným hledáním životních pravd a jistot a věčnými pochybnostmi o smyslu života. A pak že nám vládne technika! Zbývá jen konstatovat, že patnáctý ročník Blatenského fotofestivalu pořádaný Centrem kultury a vzdělávání Blatná a fotoklubem KAMFO Blatná se navzdory všem epidemiologickým překážkám nadmíru vydařil. Některé z fotografií si lze ještě během října prohlédnout v Městském muzeu Blatná a Infocentru.

Pro Blatenské listy napsala v září 2020 Iva Capoušková